

BYGGETTAN

**Fackets röst i
EU-parlamentet!**

Längsta strejken på 80 år

**Byggnadsarbetare i
maktens korridorer**

TEMA: EU-val

**Vi påverkar från
Stockholm till Bryssel**

06 Tommy Erkenvik kämpar för bättre arbetsvillkor och politiskt inflytande

08 IF Metall är beredda på en lång konflikt med Tesla

10 Från byggboden till maktens korridorer i Bryssel.

BYGGETTAN

MEDLEMSTIDNING BYGGNADS
STOCKHOLM-GOTLAND

REDAKTION

Redaktör, text, foto, layout

Carolin Samuelsson

Carolin.Samuelsson@byggnads.se

Ansvarelig utgivare

Tomas Kullberg

tomas.kullberg@byggnads.se

Foto omslag Byggnads

Tryck Exakta Print AB, Malmö

ADRESSER

Besöksadress

Skytteholmsvägen 2, Solna
Box 1288, 171 25 Solna

Telefon 010-601 10 08

E-post stockholm-gotland@byggnads.se

Webb Byggnads.se/stockholm-gotland

Instagram @byggnads_stockholmgotland

Facebook Byggnad Stockholm-Gotland

Byggnads Medlemscenter

Telefon 010-601 10 00

Byggnads a-kassa

Telefon 010-601 18 00

Lokalkontor Gotland

Arbetarrörelsens Hus,
Stenhuggarvägen 6, 621 65 Visby

Telefon 010-601 10 08

MEDLEMSKRETSAR

Gotland, Handen, Huddinge,
Johanneshov, Nacka, Nordost,
Nordväst, Stockholm, Södertälje

BLI MEDLEM

Öppna kameran i din mobil och rikta den mot QR-koden.

Stockholm-Gotland
BYGGNADS

ÄVEN I DETTA NUMMER

04. Fackets röst i EU-parlamentet

14. Europas fria rörlighet

16. Byggnads driver på i EU för kortare UE-led

19. Byggvakten: Bostadsministern gör inte sitt jobb

Låt din röst höras den 9 juni!

VALET I EUROPAPARLAMENTET NÄRMAR SIG. Då ska vi bemöta de högerpolitiska strömningar som över tid tagit sitt grepp över Europa. Vi ska plantera den fackliga ideologin. Det är dags att återta makten från de som vill underminera våra rättigheter och vår arbetsmarknad.

VI STÅR INFÖR EN VERKLIGHET där krafter inom EU vill rusta ner och demontera vår fackliga verksamhet. De vill ta bort våra skyddsombud och påverka vår arbetsmarknad. Skulle minimilöner bli verklighet i Sverige är våra kollektivavtal inte vatten värda. Vi kan inte låta det hända.

DEN 9 JUNI BEHÖVER DU VA MED och höja din röst. Vi behöver se till att rätt person är på rätt plats i EU-parlamentet. Politiker som företräder oss byggnadsarbetare och driver de frågor som är viktiga för oss. Personer som tror på den svenska modellen och den fackliga idén.

MEN DET HANDLAR INTE BARA om EU-valet. Vi har en arbetsmarknad i Sverige idag där 15 000 arbetstagare är arbetslösa. Trots de fortsätter den borliga regeringen att sitta med händerna i fickorna utan att visa

en tillstymmelse till åtgärder. Inga förslag på hur byggandet ska komma i gång. Inga ekonomiska lättnader eller räntegarantier, varken för renoveringar eller nyproduktion.

”

”Blir minimilöner verklighet i Sverige är våra kollektivavtal inte vatten värda”

FORTSÄTTER DET HÄR SÅ kommer samhällets ungdomar inte ha någonstans att bo förrän de är i 30 årsåldern. Vi kommer ha tre generationer byggnadsarbetare som inte kommer ut i arbete. Och vi kommer att ha personer som går rakt ut i arbetslöshet direkt från gymnasiet.

REGERINGENS LAMHET har fått våra medlemmar att ta till nya åtgärder. Varje tisdag kl 09-10, kommer flera byggnadsarbetare att stå ”byggvakt” utanför riksdagen för att fortsätta att visa sitt missnöje mot regeringens flathet. Vi måste fortsätta att påverka politikerna, både i Sverige och övriga Europa.

Gå och rösta den 9 juni i EU-valet. ■

TOMAS KULLBERG, ORDFÖRANDE
BYGGNADS STOCKHOLM-GOTLAND

Kullbergs ”Rent krasst”

- 1** Jurister ska inte lägga sig i offentlig upphandling så länge de inte vågar satsa på krav om kollektivavtal.
- 2** Peab kallar sig samhällsbyggare. Ändå säger de upp sina byggnadsarbetare med yrkeskunskaper i företaget. Hur fan tänker man då?
- 3** Den 21 maj välkomnar vi Målarna och blir ännu starkare tillsammans ute på arbetsplatserna.

Fackets röst i EU-parlam

”Arbetslivskriminaliteten växer i omfattning, inte minst i byggsektorn. Och det kan vi aldrig acceptera. Ska vi rädda den svenska marknaden måste det bli stopp för den svenska undfallenheten i EU. Långa kedjor med underentreprenörer måste bli förbjudet.”

Inför EU-valet besöker Johan Danielsson arbetsplatser, arbetarekommuner och fackklubbar.

JOHAN DANIELSSON ÄR

LO-förbundens gemensamma kandidat för Socialdemokraterna i valet till Europaparlamentet den 9 juni 2024.

Han har varit med förr. 2019 till 2021 var han ledamot av Europaparlamentet och därefter bostadsminister och biträdande arbetsmarknadsminister när Magdalena Andersson bildade regering 2021.

**”Vi ska f-n
inte sitta
och vänta”**

- Vi har haft förskräckliga arbetsplatsolyckor i Sverige. Många dagar efter olyckorna klarar inte arbetsgivaren att ta reda på vilka som var på arbetsplatsen på grund av mängden underentreprenörer. Långa kedjor med underentreprenörer måste bli förbjudet.

Under den tid han satt i regeringen visade en utredning hur man skulle kunna begränsa antalet underentre-

prenörer. Men slutsatsen var ändå att det inte går på grund av EU:s regler.

-I min värld är det bara ett hittepå. Efter en arbetsmiljöskandal införde Tyskland ett totalförbud för underentreprenörer i slakterier. Även Spanien har ett tak för antalet entreprenörer i byggsektorn. Detta ska vi driva i EU och nationellt här hemma om vi får tillbaka regeringsmakten. Vi ska f-n inte sitta och vänta!

DEN FRIA RÖRLIGHETEN inom EU måste till viss del begränsas, anser Johan Danielsson.

entet

Johan Danielsson

- ▶ **Ålder:** 41 år
- ▶ **Bor:** I Älvsjö
- ▶ **Familj:** Gift och tre barn
- ▶ **Yrke:** LO-förbundens gemensamma kandidat i EU-valet
- ▶ **Intressen:** Titta på hockey

–Absolut! Christofer Fjellner, moderat före detta EU-parlamentariker, har sagt så här: Eftersom vi importerar billiga kylskåp från Kina som tillverkas med låga löner så måste vi också acceptera att importera byggnadsjobbare, städare och andra som arbetar för lägre löner och andra villkor än deras svenska kollegor. Han gör alltså ingen skillnad på människor och kylskåp!

Seriösa arbetsgivare ska kunna skicka folk till andra länder, förtydligar Johan Danielsson. Men det ska inte fuskarna kunna göra.

”

Efter en arbetsmiljöskandal införde Tyskland ett totalförbud för underentreprenörer i slakterier.

–Det ska inte vara möjligt att skapa bemanningsföretag i det land som har de lägsta lönerna. Men för att komma åt detta behövs kontroller. Vi vill utveckla de regionala centren mot arbetslivskriminalitet. Men vi behöver också hjälp av europeiska myndigheter för att hjälpa oss att jaga fuskarna. Det måste bli svårare att fuska. Och dyrare.

HAN GER NÅGRA EXEMPEL på vad den billiga importerade arbetskraften kan drabbas av: Byggnadsarbetare som springer runt 19 timmar om dagen varje dag i veckan. En städerska som ramlar ner från ett fönster, bryter ryggen och blir liggande i fyra timmar medan arbetsgivaren försöker sopa undan alla bevis.

När han satt i parlamentet förra gången drev Sverige igenom kravet på en nollvision för dödsolyckor. Samtidigt infördes också regler för vägtransportmarknaden. Nu är det Transports kollektivavtal som ska gälla.

–Men hur bra reglerna än må vara är det meningslöst om man inte kan hålla efter detta, kontroll av att reglerna efterföljs. Avtalsregler om dygnsvila. Det finns ju chaufförer som fortfarande bor månader i sträck på uppställningsplatser.

I FÖRRA VALET TILL Europaparlamentet röstade 55 procent av svenskarna. 38 procent av LO-folket gick till valurnorna mot till exempel 80 procent av akademikerna.

–Mitt beting är att få fler att delta, säger han som redan nu månader innan valet är bokad sex dagar i veckan. Det blir besök på arbetsplatser, arbetarekommuner och fackklubbar.

–Att jag börjar redan nu är för att vi behöver en startsträcka för att utbilda och engagera förtroendevalda. Jag tycker att intresset och aktivitetsnivån är högre nu än för fem år sedan. Två år efter riksdagsvalet finns det ett behov av revansch. Det den här regeringen gör är inte speciellt bra för kollektivet.

VARFÖR SKA BYGGNADARBETARE RÖSTA PÅ DIG?

–Man ska gå och rösta för valet påverkar i högsta grad hur man har det på jobbet. Bygg är en sektor som i stor utsträckning är drabbat av arbetslivskriminalitet. Röstar man på Socialdemokraterna får man politiker som vill göra någonting åt det. Röstar man dessutom på mig får man i vart fall en parlamentariker som varje dag tänker driva kraven. ■

Tommy Er arbetsvill

Erkenvik kämpar för bättre villkor och politiskt inflytande

Tommy Erkenvik

- ▶ **Ålder:** 27 år
- ▶ **Yrke:** Betongarbetare
- ▶ **Fackligt uppdrag:** Skyddsombud
- ▶ **Familj:** Flickvän
- ▶ **Intressen:** Snabba bilar

Tommy Erkenvik är en ung röst för förändring. Som skyddsombud och aktiv i Unga Byggare kämpar han för ungas inflytande på arbetsplatserna. Hans hjärtefråga? Sex timmars arbetsdag. Det är nödvändigt för att hålla ett helt arbetsliv.

NÄT AV ARMERINGSJÄRN täcker golven. Det är blötsnö i luften, rått och blåsig.

Tommy Erkenvik bor i Norrtälje och pendlar till Älvsjöstaden. Han är utbildad elektriker, men gick sedan lärling hos JM och fick fast anställning som betongarbetare. Han blev tidigt skyddsombud, och det var via den vägen han kom med i Unga Byggare – Byggnadsarbetarförbundets ungdomsverksamhet.

UNGA BYGGARE ARBETAR med information och organisering samt driver krav som rör ungdomars inflytande på arbetsplatserna. Tommy Erkenvik vill att organisationen ska vara en radikal röst. En av hans hjärtefrågor är sex timmars arbetsdag.

– Om vi ska hålla ett helt arbetsliv är det nödvändigt. Jag är 27 år och jag känner redan i kroppen hur det här arbetet sliter på mig.

PARALLELLT MED DET FACKLIGA engagemanget har han engagerat sig politiskt, i Socialdemokraterna. Han tycker att det finns för få arbetare bland dem som företrädere

partiet, och tyckte att det var dags att göra något.

– Det gäller att vi driver frågor som gör att folk på arbetsplatserna känner att vi är deras parti.

Sedan 2022 sitter han i utbildningsnämnden i Norrtälje, där S befinner sig i opposition. Han brinner för vuxenutbildningen och anser att det är illa att den nu rustas ner.

TILL VÅREN VÄNTAR VALRÖRELSE inför EU-valet den 9 juni. Tommy Erkenvik kommer att delta. Han vill påverka fler att inse hur mycket EU påverkar svenska arbetares vardag.

– Vi skulle behöva starkare europeisk lagstiftning mot oseriös konkurrens och arbetslivskriminalitet. Som det är i dag får man inte ens ställa krav på kollektivavtal vid

upphandlingar.

Han vill också bidra till att den ilska som finns mot dumpning av arbetsvillkoren riktas åt rätt håll. Det är inte arbetarna från andra länder som ligger bakom, utan företagen som utnyttjar dem.

– Det gäller att stötta de utländska arbetarna så att de får samma löner och villkor som vi har. ■

”Det gäller att vi stöttar de utländska arbetarna så att de får samma löner och villkor som vi har.”

”Vi är beredda på en lång konflikt”

För Emma Hansson och IF Metall finns det inget alternativ, Tesla ska teckna kollektivavtal.

Trots att IF Metalls strejk för att få ett kollektivavtal med Teslas svenska dotterbolag är den längsta i Sverige på nästan 80 år, är ännu ingen lösning i sikte. – Att det bara rinner ut i sanden är inte ett alternativ, säger avdelningsordförande Emma Hansson.

NÄR TIDNINGEN BYGGETTAN åker ut till Segeltorp i södra Stockholm en dag i slutet av februari för att ta bilder på Emma Hansson, avdelningsordförande för IF Metall i Stockholm, hänger molntäcket lågt på himlen. En banderoll med texten ”Vi kräver kollektivavtal!” hänger vid ingången till Teslas servicecenter. Hon är iklädd den gula strejkvästen, som så många gånger tidigare.

När strejken drog igång den 27 oktober hamnade IF Metall och Tesla i rubriker världen över. Under den första månaden var det mycket

mediauppståndelse. Reportrar var på plats utanför verkstäderna och servicecentren. Folk som åkte förbi tutade och vinkade. Förbipasserande stannade upp och talade med strejkvakterna, liksom Tesla-kunder som kom ut och ställde frågor om strejken.

Men nu, flera månader in i strejken, har lugnet lagt sig utanför Teslas verkstäder i Stockholm, trots att kampen för att få företaget att

teckna kollektivavtal fortsätter.

– Det är främst vi strejkvakter som är på plats. Vi brukar vara tre till fyra personer per dag per anläggning, säger Emma.

”Avdelningen har varit i stabsläge sedan strejken började.”

AVDELNINGEN HAR varit i stabsläge sedan strejken

började, och mycket av avdelningens energi har gått till att lägga upp strejkvaktlistor. I Stockholmsområdet har Tesla tre serviceverkstäder, och strejkvaktandet syssel-

Vi kräver kollektivavtal

Byggnads och Kommunal på plats för att stötta strejkvakterna.

sätter runt 60 personer varje vecka.

Själva förhandlingarna förs på central nivå, men i slutet av februari pågick inga regelrätta förhandlingar, enligt Emma Hansson.

VARFÖR ÄR DET SÅ VIKTIGT ATT TESLA TECKNAR KOLLEKTIVAVTAL?

– Dels för att skydda den svenska modellen. Dels påverkar det verkstaden på andra sidan gatan om Tesla gör sin vinst på arbetarnas villkor.

Hon konstaterar att problematiken är den samma som också finns på byggen med underentreprenörer som konkurrerar med sämre arbetsvillkor:

– Det är en villkorsdumpning som sker i båda branscher, och en kamp vi behöver föra på alla plan.

VAD HÄNDER OM TESLA INTE TECKNAR KOLLEKTIVAVTAL?

– Vi är förberedda på att det blir en lång konflikt. Att det bara rinner

ut i sanden är inte ett alternativ, säger Emma Hansson.

I DET LÅNGA LOPPET ser hon en risk för att andra företag överger den svenska modellen, om det går att göra vinst på att inte teckna kollektivavtal.

Strejkvakterna har haft svårt att få kontakt med de anställda. Facket har också tvingats ta beslut om att utesluta medlemmar som inte deltar i strejken.

– Vi behöver medlemsbasen, men det är inte förenligt att vara medlem om man aktivt motverkar facket genom att vara strejkbrytare, konstaterar Emma.

Hon tror inte det beror på illvilja, utan på att medlemmarna är unga

och saknar kunskap om hur facket fungerar, och att de unga ser medlemskapet som en försäkringstjänst.

INNAN EMMA HANSSON blev ordförande för IF Metalls avdelning i Stockholm jobbade hon på Scania där hon också var lokalt facklig. Där hade facket och företaget etablerade avtal. Samarbetet med arbetsgivaren funkade helt enkelt.

– Som avdelningsordförande får jag lite andra perspektiv. Nu möter jag småföretag som har helt andra förutsättningar, och stora företag som inte vill teckna avtal, säger hon.

Som Tesla, till exempel. Företaget hävdar att de ger sina anställda villkor i nivå med kollektivavtalet. Men det köper inte Emma Hansson. Enligt henne hänger villkoren ihop med optionsprogram, som kan stiga och sjunka med börsvärdet. Samtidigt saknas pensionsavtal, avtal om arbetstidsförkortning och lönesättning.

– Optionsprogrammet är ett luftslott. Det finns ingen garanti för Tesla-anställda att får bra villkor över tid, säger hon.

Hon påpekar dessutom att det inte finns några som helst hinder för att ge sina anställda bättre villkor än vad som står i kollektivavtalet.

”Det är en villkorsdumpning som sker i båda branscher och en kamp vi behöver föra på alla plan.”

ATT DEN HÄR KAMPEN

förs ligger i tiden, konstaterar Emma Hansson. Det blåser vindar i Sverige med företag som Klarna och Spotify som inte heller velat teckna kollektivavtal. Samtidigt har hon sett att den pågående strejken kan vara något som stärker LO, och kollektivet,

eftersom flera fackföreningar både i Sverige och Norden slutit upp med IF Metall i den här konflikten.

– Det är spännande och roligt att vara en del av den här kampen, och omtumlande att kastas in i. Nu tar vi fajten för hela ideologin facket är sprungen ur. ■

Från byggboden till Bryssel

Vi kan göra skillnad tillsammans

Ena veckan arbetade Fredrik Öberg som rörmokare. Nästa vecka rörde han sig i maktens korridorer i Bryssel.

 BYGGNADS

FREDRIK ÖBERG FRÅN LULEÅ är tredje generationens rörmokare. Han fick testa på jobbet en vecka när han var 14 år och bestämde sig direkt, gick VVS-programmet på gymnasiet och har sedan arbetat 13 år i yrket.

– Det är ett kreativt och fritt jobb. Jag har trivts bra och saknar det ofta.

2013 fick han sitt första fackliga uppdrag, när han blev fackligt förtroendevald. Det följdes av fler poster i Byggnads. Han har bland annat varit ordförande i Unga Byggare. Parallellt har han engagerat sig i politiken.

– Jag blev aktiv i SSU 2017 och gick med i S på valnatten 2018. Jag var förbannad och tyckte att politiken saknade klassperspektiv. Jag bestämde mig då att jag måste göra det jag kan för att driva på, för en politik som mina kollegor kan relatera till.

DET VAR REDAN FRÅN början arbetsmarknads- och arbetsmiljöfrågor som intresserade honom.

– Det genomgående problemet är att det satsas för lite resurser. Det gäller alltifrån att unga knappt har råd till eget boende till det faktum att vi har färre arbetsmiljöinspektörer per capita än de andra nordiska länderna.

2022 FICK FREDRIK ÖBERG chansen att göra en korttidspraktik hos Socialdemokraterna i Europaparlamentet. När han var där slutade pressekreteraren hos Ilan de Basso (S), som är ledamot i utskottet för sysselsättning och sociala frågor. Då blev Fredrik Öberg erbjuden jobbet som pressekreterare fram till årets parlamentsval.

– Först undrade jag som varit byggnadsarbetare hela livet om jag skulle klara av att sitta på ett kontor och arbeta med kommunikation. Men jag bestämde mig för att testa. Det är tack vare Byggnads studieverk-

”Vi har färre arbetsmiljöinspektörer än de andra nordiska länderna.”

samhet och mina fackliga kamrater som jag vågade ta chansen.

SOM PRESSEKRETERARE arbetar han med allt från pressmeddelanden till sociala medier. Han förmedlar frågor till Ilan de Basso och arrangerar intervjuer, följer arbetet i de utskott de Basso är ledamot i och samarbetar med Socialdemokraternas andra pressekreterare om att utforma partigruppens kommunikation utåt.

Våren kommer att bli intensiv. Den 9 juni är det dags

för parlamentsval. Men betyder det egentligen så mycket för svenska byggnadsarbetare vad som beslutas i Bryssel och Strasbourg?

– Det betyder väldigt mycket, säger Fredrik Öberg. Vi är en del av en europeisk arbetsmarknad, och har arbetskraft från hela Europa på våra byggen. Därför ligger det i allas intresse att de arbetare som kommer till Sverige har samma löner och arbetsvillkor som svenska byggnadsarbetare har.

DET FINNS DIREKTIV som reglerar utstationerade arbetares villkor, men det finns för stora möjligheter för företagen att fuska, menar Fredrik

Fredrik var tidigare ordförande för Unga Byggare. Nu rör han sig i maktens korridorer i Bryssel.

Fredrik Öberg

- ▶ **Ålder:** 32 år
- ▶ **Yrke:** Utbildad rörmokare, nu pressekreterare
- ▶ **Intressen:** Folkbildning, vinteraktiviteter och friluftsliv

Fredrik arbetar som pressekreterare till Ilan De Basso (till vänster i bild), ledamot i Europaparlamentet.

Öberg. En nyckelfråga är att få kontroll på underleverantörskedjorna. Det är oftast långt ut i de kedjorna som fusket och exploateringen av de anställda blir som värst.

– Det finns till exempel nu ett EU-förslag om att tydliggöra företagens ansvar för att mänskliga rättigheter och klimat ska värnas. Enligt förslaget blir multinationella företag med minst 500 anställda skyldiga att undersöka sina entreprenadkedjor, inte minst för att stoppa exploatering av anställda. Tyvärr möter förslaget motstånd, bland annat från Sveriges och Finlands regeringar.

EU har även inflytande över arbetsmiljölagstiftningen. Bilden

”

Det var omtumlande, ett jobbbyte jag aldrig kunnat tänka mig. Men det finns kopplingar mellan de två uppdragen. Det som beslutas i EU har betydelse för svenska byggnadsarbetares vardag.

har hittills varit att det inte påverkar Sverige, som i regel har skarpare gränsvärden och regler än EU. Men den bilden stämmer inte riktigt längre, säger Fredrik Öberg.

– EU har till exempel nu drivit igenom regler för farliga ämnen på

arbetsplatsen, så som bly och diisocyanater. Det innebär stora förbättringar, och att de svenska gränsvärdena för bly behöver sänkas betydligt. Så det finns tecken på att EU kommer i kapp och kanske går förbi Sverige på arbetsmiljöområdet. ■

Europas fria rörlighet: Utmaningar och möjligheter

”

Många frågar sig hur det är möjligt att det finns utländska arbetare som står ut med sådana villkor. Men jag tror att man i Sverige ofta inte riktigt kan föreställa sig hur fattigt och eländigt folk kan ha det i länder som inte ligger så långt bort.

Anna-Lena Lodenius

- ▶ **Familj:** Make och vuxna barn
- ▶ **Ålder:** 65 år
- ▶ **Bor:** Stockholm
- ▶ **Yrke:** Journalist, författare och föreläsare
- ▶ **Fritidsintressen:** Trädgård, musik, film

Det är inte den fria rörligheten inom EU som är av ondo. Det är kontrollen av hur den tillämpas som behöver förbättras. Det säger Anna-Lena Lodenius, journalist och författare av flera böcker, bland annat om migrantarbete.

VAD EU:S REGLER SÄGER är att vi kan röra oss fritt inom unionen och stanna i ett annat land upp till tre månader utan att arbeta eller studera. Den fria rörligheten för arbetstagare innebär att alla som bor i ett EU-land har rätt att söka arbete och arbeta i ett annat land inom unionen. Arbetsgivare får inte diskriminera en sökande från ett annat EU-land. Utöver detta förekommer utstationerade arbetare, som är anställda som inte själva har valt att röra sig fritt utan skickats av sin arbetsgivare att arbeta i ett annat land. En utstationerad anställd ska arbeta på samma villkor som andra i det mottagande landet.

– Det finns många fördelar med den fria rörligheten, både för den som lämnar sitt land för att arbeta någon annanstans och för länderna de arbetar i. Det har aldrig funnits så många människor globalt sett som arbetar eller studerar i ett annat land som det gör nu. I grunden är det något som kan berika många människors liv, men vi har ju sett att det behövs en bättre kontroll för att människor inte ska bli utnyttjade och fara illa.

”De som har flyttat till jobb i andra länder har ofta kommit från samhällen där det inte funnits så mycket hopp.”

NÄR KONTROLLEN BRISTER visar sig avarterna som svartarbete och människor som tvingas acceptera undermåligt boende och för låga löner. Faktorer som sammantaget dessutom leder till otillbörlig konkurrens på arbetsmarknaden. Byggbranschen är en av de mest utsatta.

– Många frågar sig hur det är möjligt att det finns utländska arbetare som står ut med sådana villkor. Men jag tror att man i Sverige ofta inte riktigt kan föreställa sig hur fattigt och eländigt folk kan ha det i länder som inte ligger så långt bort – som Litauen, till exempel. Jag har mött

arbetare från Litauen här i Sverige, duktiga yrkesmän från en liten by på landsbygden. Där hemma har de nästan ingenting, det är fattigt, det är väldigt svårt att försörja sig. Kommer man från en sådan situation kan det vi betraktar som eländiga arbetsförhållanden ändå innebära en förbättring av tillvaron, säger Anna-Lena Lodenius.

NÄR MISSFÖRHÅLLANDEN uppdagas visar det sig ofta att det är landsmän som ligger bakom utnyttjandet av arbetskraft.

– Det är ett problem, det är som enklaver som vi inte har någon insyn i. Jag tror att om facken skulle arbeta mer med grupper från de länder det är frågan om så skulle det vara väldigt positivt – få in dem i facket. Då får facken möjligheter till kontakter med de människor som riskerar att utnyttjas. Det skulle också vara positivt att sprida kunskap om de svenska och europeiska fackförbunden i hemländerna.

DET BEHÖVS ETT GOTT EU-samarbete och även ett samarbete mellan de europeiska facken för att få bort arbetslivskriminalitet och andra avarter på den rörliga EU-arbetsmarknaden, fortsätter hon. Inom Sverige har sedan starten 2022 sju center mot arbetslivskriminalitet bildats, där man arbetar gemensamt från olika myndigheter.

– Självklart måste man arbeta mer så, ännu mer så, över gränserna mellan myndigheterna, om man vill komma åt arbetslivskriminaliteten, säger Anna-Lena Lodenius.

Som privatperson kan man också tänka efter lite mer än vad många gör idag, säger hon och blickar ut över kvarteren på Lilla Essingen.

– Alla de här mopedbuden som åker runt med mat, till exempel, vilka förhållanden arbetar de under? Hela den här gigeekonomin skulle behöva regleras.

OM VI GEMENSAMT ARBETAR mot avarter och arbetslivskriminalitet finns det många fördelar med den fria rörligheten. Så har det varit genom migrantarbetets historia, fortsätter Anna-Lena Lodenius.

– De som har flyttat till jobb i andra länder har ofta kommit från samhällen där det inte har funnits så mycket hopp. Men så har de kunnat skicka hem lite pengar, som har gett släktingar en möjlighet till studier eller förbättrat andra villkor för dem i hemlandet. EU:s fria rörlighet idag är dessutom en möjlighet för unga människor i hela EU att se och lära sig om andra länder. ■

Byggnads driver på i EU för kortare UE-led

Vi har ett stort problem med arbetslivskriminalitet och det krävs skarpa åtgärder på EU-nivå nu. Byggnads vill att det inte ska få finnas fler än två led av underentreprenörer i byggprojekt. Det säger Emil Persson, som den 16 januari valdes till avtalssekreterare i Byggnads.

Emil Persson, avtalsansvarig på Byggnads, tror att vi kommer få se en skarpare lagstiftning i EU framöver.

UTSTATIONERINGSDIREKTIVET är en av de största bovarna. Vi får inte använda stridsåtgärder för att få utländska företag som får uppdrag i Sverige att skriva under avtalen i sin helhet. Dessutom gör lagstiftningen i EU det svårt för företag som upphandlar tjänster att ställa krav på kollektivavtal.

– Det skulle behövas ett regelverk som gör det möjligt för facket att ställa krav på kollektivavtal i sin helhet, och som definierar statusen för utstationerade arbetstagare som anställda med rättigheter i Sverige, inte bara som utförare av tjänster,

säger Emil Persson.

– Många är rädda för att hamna i konflikt med sin arbetsgivare. Då riskerar de att förlora arbetet och skickas hem.

ETT ÖVERGRIPANDE

problem inom byggnadssektorn är de långa entreprenadkedjorna, där det inte sällan dyker upp oseriösa aktörer i de yttersta leden, menar han. Byggnads vill att det inte ska få finnas fler än två led av

underentreprenörer i bygg- och anläggningsprojekt.

– En statlig utredning har tittat

på detta. De kom fram till att sådana begränsningar vid offentlig upphandling inte är förenliga med gällande EU-rätt. Det håller vi inte med om. Men det pågår diskussioner på EU-nivå om detta.

Europafacket driver på för begränsningar och huvudentreprenörsansvar. Jag tror att vi kommer att få se skarpare lagstiftning i EU framöver.

”Många är rädda för att hamna i konflikt med sin arbetsgivare”

Emil Persson

- ▶ **Ålder:** 46 år
- ▶ **Familj:** Två söner
- ▶ **Yrke:** Avtalssekreterare
- ▶ **Intressen:** Vara ute i naturen, vandra, fiska och promenera med hunden

”

Det ska inte löna sig att utnyttja sina anställda eller fuska på annat sätt.

PROBLEMET MED DE LÅNGA

entreprenadkedjorna är en av de frågor Byggnads kommer att driva i valet till Europaparlamentet. Andra frågor blir kravet på förbud mot bemanningsanställda att utstationera arbetstagare i byggsektorn, samt

strängare sanktioner mot företag som bryter mot EU:s lagstiftning.

– Det ska inte löna sig att utnyttja sina anställda eller att fuska på annat sätt. Vi har ett stort problem med arbetslivskriminalitet i vår sektor och det krävs skarpa åtgärder nu. ■

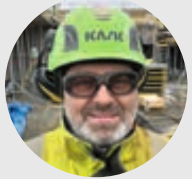
Text: Jonas Fogelqvist
Foto: Byggnads

TRE SVARAR

Varför ska du rösta i europaparlamentsvalet den 9 juni?

PATRIK LINDVÅG betongarbetare

– Vi måste få bättre EU-regler för att stoppa fusk och osund konkurrens. Idag är det synd om de företag som sköter sig. Sedan vill jag också att EU inte ska få för mycket att säga till om. Man måste begränsa byråkratin.

ANDREAS PERSSON betongarbetare

– Jag röstar för att påverka vår arbetsmarknad. Det råder underbudskonkurrens om uppdragen. Det finns för många oseriösa aktörer.

ISAK LUNDSTRÖM, mattläggare

– EU påverkar i hög grad vår situation i Sverige och jag känner att makten ligger för mycket hos lobbyister och byråkrater i Bryssel. Jag känner att det saknas ett klassperspektiv i nuvarande debatten kring hur EU påverkar arbetarna här i Sverige.

Text och foto: Jonas Fogelqvist och Birgitta Ländin

Är din kollega medlem?

Ställ frågan. Scanna sen QR-koden och läs mer om hur du kan få ett presentkort på 200 kr om du värvar någon till Byggnads.

Tipsa Fair Play Bygg

Lämna tips till [Fairplaybygg.se](https://www.fairplaybygg.se) om du misstänker brottslighet i byggbranschen. Du kan vara anonym.

Frågor? Ring oss!

Här får du svar på frågor om löner, anställningsvillkor, arbetsmiljö, försäkringar, semester, arbetsskador med mera.

Medlemscentret är öppet kl. 08.00-16.00 alla vardagar

Tel. 010-601 10 00

H allå där Johan Lindholm!

Du har blivit omvald till ordförande för det europeiska bygg- och träfacket EBTF.

Grattis! Hur känns det?

– Det handlar om ett stort förtroende, så det känns fint.

Vad gör du i EBTF?

– Som ordförande bygger jag ett lag, och bidrar till att alla får komma till tals. Det finns många olika kulturer i Europa, och synen på arbetsmiljö och hur arbetsplatsen ska se ut är olika. Jag är en bra lagspelare, och jag tror att det är en stor anledning till att jag fått förnyat förtroende för ordförandeposten.

Vad är du stolt över från din tidigare ordförandeperiod?

– Det är lagbygget. Laget är det enda sättet att komma till rätta med utmaningarna vi står inför. Idag pratar vi med varandra, och vi tycker om att se andra växa. Vi har fått saker att hända, och gått från snack till verkstad. Vi lägger problemen på bordet och löser dem tillsammans. Jag har fantastiska medspelare runt om i Europa och speciellt i sekretariatet i Bryssel.

Hur påverkar ditt arbete svenska byggnadsarbetare?

– Ett exempel är arbetslivskriminaliteten. Som tidigare ordförande för Stockholm-Gotland såg jag hur mängder av företag övergick från att ha egna anställda till att sälja ut jobben till långa kedjor av underentreprenörer som tog arbetsmomenten till låga priser. Det hände runt 2008-2009 och har bara ökat sedan dess. Arbetslivskriminaliteten är någonting vi försöker komma till

rätta med inom det europeiska trä- och byggfacket genom att verka över gränserna.

Hur jobbar ni med frågan?

– Vi för mycket samtal och diskussioner kring det här. Vi satsar på att lyfta fram goda exempel i länder, som att det bara får finnas två underentreprenörer i nedåstigande led. Det finns också länder och städer som har krav på att företag ska ha minst 50 procent egna anställda och motsvarande våra lärlingskrav. Vi kan trycka på liknande lösningar.

Hur enigt står det europeiska facket?

– Vi har kommit väldigt långt i flera projekt, som i arbetet mot långa underentreprenörskedjor. Ett annat projekt som lyckats väl i hela Europa är stoppa machokulturen som började i Sverige och som spreds genom Norden till Europa och vidare ut i världen.

Hur ser framtiden ut för de svenska och europeiska byggnadsarbetarna?

– Investeringar är ett måste, vi kan inte backa in i framtiden. Jag tror det är avgörande att tillsammans plocka fram de bästa sidorna av var och en och hjälpa varandra. Det kommer att finnas massor att göra i framtiden och vi behövs. Vi kan inte skapa ett samhälle utan kompetenta byggnadsarbetare. ■

Johan Lindholm

- ▶ **Ålder:** 59 år
- ▶ **Yrke:** Träarbetare och förbunds- ordförande Byggnads
- ▶ **Familj:** Fru, 5 barn och 12 barnbarn
- ▶ **Bor:** Stockholm
- ▶ **Intressen:** Hockey, flyg, jakt, och att vara på Öland

Första passet på Byggvakten bemanades av: Valle Schröder, Kent "Renen" Johansson, Jamal Tighazrati och Kurt Andersson.

"Bostadsministern gör inte sitt jobb"

Varje tisdag fram till sommaren kommer byggnadsarbetare stå byggvakt och demonstrera utanför riksdagen. Detta i protest mot regeringens uteblivna åtgärder mot byggkrisen.

BYGGVAKTEN ÄR PÅ PLATS och lämnar inte förrän regeringen agerar.

– Jag är arbetslös och är här för att manifesteras för bostadsbyggandet som står still. Det är dags att regeringen sätter fart, säger Kurt Andersson, aktiv i Krets Handen.

Krisen i byggbranschen tilltar och såväl varsel som konkurssiffrorna är på rekordnivåer. Trots protester och krismöten med branschföreträdare har regeringen än så länge inte presenterat några åtgärder för att stoppa blödningen.

Det har fått byggnadsarbetare i Stockholm att ta till nya åtgärder. Varje tisdag kl 09–10, med start 19/3, kommer flera byggnadsarbetare att stå byggvakt utanför riksdagen med en uppmaning till regeringen att sätta in åtgärder för att lindra krisen.

– Våra medlemmar och förtroendevalda har fått nog. Det är dags att regeringen tar byggkrisen på allvar. Det är människors liv vi pratar om, säger Tomas Kullberg, ordförande Byggnads Stockholm-Gotland. ■

Vad är det som gäller?

Vanliga frågor till Byggnads.

? Vad betyder att bli varslad om uppsägning?

! Varsel innebär att en arbetsgivare förvarnar dig om en eventuell uppsägning, utan att du blir uppsagd. Förutsättningarna kan sen ändras så att en uppsägning kan undvikas, eller så blir du uppsagd.

? Ingår a-kassan när jag är medlem i Byggnads?

! Nej, det är två olika medlemskap. För att bli medlem i både Byggnads och a-kassan behöver du söka två medlemskap.

? Vad gör jag om jag blir arbetslös?

! Senast den första dagen du är arbetslös, dagen då du inte längre får någon form av ersättning från din arbetsgivare, är det viktigt att du skriver in dig på Arbetsförmedlingens hemsida.

Arbetsförmedlingen meddelar din a-kassa. A-kassan kommer då att göra en bedömning om du har rätt till a-kassa efter att de fått inskickat den dokumentation de behöver, arbetsgi-varintyg, sjukintyg och liknande.

POSTTIDNING B

Returadress:
Byggnads
Stockholm-Gotland
Box 1288
171 25 Solna

VÄLKOMMEN

Gratis för
medlemmar!

FAMILJEDAG 8 JUNI

Välkommen på familjedag den 8 juni. Vi ses på Stora skuggans 4H gård där det kommer finnas roliga aktiviteter för både barn och vuxna. Vi bjuder på grillade hamburgare med tillbehör, korv, dryck och fika.

Ta med picknickfilten och ha en trevlig dag tillsammans med familjen och andra medlemmar.

- Klappa kaniner, getter och vårens killingar mfl.
- Fiskdamm
- Tipsrunda
- Käpphäst-aktiviteter
- Popcorn
- Ansiktsmålning
- Lekar
- Hoppborg
- Mekanisk tjur
- Med mera...

*Mer info
& anmälan*

Bor du på Gotland? Vi bjuder på resa t/r och övernattnig fre-lör.

Med reservation för ändringar.

Text: Byggnads
Foto: Byggnads & AdobeStock